

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací **rozhodl** v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Michala Krenka, Ph.D., a soudců JUDr. Moniky Vackové a JUDr. PhDr. Filipa Havrdy v právní věci

žalobce: **Metrostav Infrastructure a.s.**, IČ: 24204005
sídlem Koželužská 2246/5, 180 00 Praha 8 – Libeň
zastoupený advokátem Mgr. Janem Pechmanem
sídlem Kaizlovy sady 434/13, 186 00 Praha 8

proti

žalovanému: **Ředitelství silnic a dálnic ČR**, IČ: 65993390
sídlem Na Pankráci 546/56, 140 00 Praha 4 – Nusle
zastoupený advokátem Mgr. Petrem Holešínským
sídlem Korunní 1302/88, 101 00 Praha 10

o zaplacení částky 51 283 928,82 Kč s příslušenstvím, **o odvolání žalobce i žalovaného** proti rozsudku Městského soudu v Praze č.j. 11 Cm 89/2014 – 602 ze dne 23. listopadu 2020

takto:

- I. Řízení o odvolání žalobce proti výroku II. rozsudku soudu prvního stupně se zastavuje.
- II. Ve výrocích I., III., IV. a V. se rozsudek soudu prvního stupně potvrzuje.
- III. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci (na účet jeho zástupce), na náhradu nákladů odvolacího řízení částku 29 717,60 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Městský soud v Praze rozsudkem z 23.11. 2020 z části vyhověl žalobě z 28.11. 2014 a žalovanému uložil zaplatit žalobci (v obecné lhůtě) částku 911 664,58 Kč s příslušenstvím – úrokem z prodlení v zákonné výši (výrok I). Pokud se žalobce domáhal po žalovaném zaplacení částky 50 372 262,42 Kč s příslušenstvím – úrokem z prodlení v zákonné výši, v uvedeném rozsahu podanou žalobu jako nedůvodnou zamítl (výrok II). O nákladech řízení rozhodl tak, že žalobci uložil zaplatit žalovanému (v obecné lhůtě na účet zástupce), na jejich náhradu částku 1 139 851,36 Kč (výrok III). O nákladech státu soud prvního stupně konečně rozhodl tak, že žalobci uložil zaplatit státu (v obecné lhůtě na účet Městského soudu v Praze) na jejich náhradu částku 142 395 Kč (výrok IV.), žalovanému pak částku 5 256,50 Kč (výrok V).
2. V odůvodnění rozsudku vycházel soud prvního stupně z žaloby podané u soudu dne 28.11. 2014, dle které tvořil žalobce (resp. jeho právní předchůdce, společnost Metrostav a.s., IČ: 00014915) na základě smlouvy o sdružení z 17.10. 2007 (§ 829 a násl. obč. zák.) spolu se společností STRABAG a.s., IČ: 60838744 a společností Pražské silniční a vodohospodářské stavby, a.s., IČ: 45273910 konsorcium dodavatelů, jehož vedoucím byla společnost STRABAG a.s. Uvedené sdružení bylo uchazečem o nadlimitní veřejnou zakázku na stavební práce: „I/38 Kolín obchvat“, zadávanou žalovaným v otevřeném řízení dle ust. § 27 zák. č. 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „ZVZ“). Příslušné oznámení o zakázce bylo uveřejněno dne 3.9. 2007. Dne 11.1. 2008 byl mezi konsorciem dodavatelů (vybraným uchazečem, resp. zhotovitelem) a žalovaným (zadavatelem, resp. objednatelem) uzavřen na realizaci zadané veřejné zakázky „Souhrn smluvních dohod“, obsahující podstatné náležitosti smlouvy o dílo dle ust. § 536 obch. zák. Část obsahu smlouvy účastníci určili (§ 273 obch. zák.) odkazem na „Všeobecné a Zvláštní obchodní podmínky staveb pozemních komunikací“ (dále také jen „VOP“) žalovaného, jejichž ideovým vzorem byla tzv. Červená kniha FIDIC. Uzavřená smlouva, resp. Souhrn smluvních dohod byla později změněna dodatkem č. 1 z 4.2. 2011, dodatkem č. 3 z 29.8. 2013, dodatkem č. 4 z 29.8. 2013, dodatkem č. 5 z 6.12. 2013, dodatkem č. 6 z 9.12. 2013, dodatkem č. 7 z 17.2. 2014 a dodatkem č. 8 z 17.2. 2014. Konečná cena díla činila po provedených změnách částku bez DPH a valorizace 1 884 921 591,67 Kč. Oproti závaznému harmonogramu tvořícímu součást uzavřené smlouvy a předpokládajícího kompletní předání staveniště zhotoviteli ke dni 4.3. 2008, se v případě celkem čtyř stavebních objektů ocitl žalovaný v prodlení. Důvodem prodlení s odevzdáním staveniště byl probíhající archeologický průzkum v dané lokalitě. Předání staveniště ze strany objednatele předpokládalo jednak obstarání příslušného stavebního povolení ve vztahu k jednotlivému stavebnímu objektu, jednak jeho faktické zpřístupnění zhotoviteli. Detaily prodlení žalovaného lze přehledně charakterizovat v níže uvedené tabulce:

Číslo SO	Počátek prodlení objednatele	Nabytí právní moci stavebního povolení	Datum skutečného předání staveniště nebo ukončení archeologického průzkumu	Doby prodlení u jednotlivých SO (dny)
202	1.7. 2008	21.12. 2008	22.12. 2008	125
204	1.7. 2008	18.11. 2010	25.11. 2010	671
205	1.7. 2008	13.8. 2009	28.8. 2009	304
215	1.7. 2008	10.9. 2008	31.10. 2008	89

3. V důsledku prodlení žalovaného pak žalobci v souladu s čl. 1.1.4.3. a čl. 2.1. VOP vznikly náklady nezahrnuté do dohodnuté ceny díla. Dílčí nároky žalobce lze opět přehledně charakterizovat v níže uvedené tabulce:

Číslo nároku	Charakteristika	Výše v Kč	Způsob stanovení
1)	Náklady na prodloužení bankovní záruky	494 422,67	Dle skutečnosti
2)	Náklady na prodloužení pojištění	343 692,77	Dle skutečnosti
3)	Náklady na dočasná zařízení (nájem)	177 739,38	Dle skutečnosti
4)	Náklady výrobních prostředků	2 395 179	Dle matematického modelování
5)	Náklady na výrobní režie	246 437	Dle matematického modelování
6)	Náklady na správní režie	35 957 807	Dle matematického modelování
7)	Přiměřený zisk z nákladů	1 929 971	5% z dílčího nároku č. 1, 2, 3, 4, 5 a 6
8)	Ušlý zisk	9 738 680	Dle matematického modelování
Celkem		51 283 928,82 Kč	

4. Výše uvedené nároky byly (shodně) objektivizovány jednak v odborné zprávě „Stanovení nároku společnosti Metrostav a.s. veřejné zakázky na stavební práce „I/38 Kolín – obchvat“ z 7.3. 2014, vypracované k objednatelce žalobce společností ARCADIS CZ a.s., divize EC HARRIS, jednak ve znaleckém posudku (§ 127a o.s.ř.) č. 34-304/2014 z 30.4. 2014, vypracovaném k objednatelce žalobce znaleckým ústavem Appraising Alpha – znalecký ústav, s.r.o.
5. Ve vztahu k žalovanému (zároveň správce stavby), byl v souladu s čl. 3.5. a 20.1. VOP vyčíslený nárok předložen přípisem žalobce z 31.3. 2014 a zároveň též přípisem vedoucího dodavatelského konsorcia z 2.10. 2014. S ohledem na odmítnutí nároku přípisem žalovaného z 31.10. 2014, učinil žalobce v souladu s čl. 20.2. VOP pokus o smír (přípis z 4.11. 2014) a předžalobní výzvu (přípis z 18.11. 2014). S ohledem na trvající latenci žalovaného se domáhá zaplacení uvedené částky s úrokem z prodlení v zákonné výši podanou žalobou.
6. Žalovaný soudu navrhl, aby podanou žalobu v celém rozsahu zamítl. Přihlásil se sice ke smlouvě o dílo uzavřené dne 11.1. 2008 mezi dodavatelským konsorciem a žalovaným, jejímž předmětem bylo provedení díla (zadané nadlimitní veřejné zakázky na stavební práce): „I/38 Kolín obchvat“, namítl však předně nedostatek aktivní legitimace žalobce, když totožné právo na dodatečnou platbu dle čl. 2.1. a 20.1. VOP bylo již přípisy z 7.4. 2020 a 28.11. 2011 ve vztahu k žalovanému uplatněno vedoucím konsorcia – společností STRABAG a.s. jako dalším ze solidárně oprávněných věřitelů. Dle ust. § 513 obč. zák. v důsledku jím realizovaného předstižného práva již není žalovaný povinen platit ostatním solidárním věřitelům ničeho. I pro opačný případ je dle čl. 20.1. VOP třeba celý žalobou uplatněný nárok považovat za zaniklý v důsledku jeho prekluze. Den zahájení stavby byl správcem stavby určen 11.1. 2008, zhotovitel byl tedy povinen zahájit práce nejpozději 25.1. 2008. Lhůta v trvání 28 dnů pro uplatnění nároku dodatečnou platbu zhotoviteli uplynula dne 23.2. 2008; první oznámení nároku učinil vedoucí dodavatelského konsorcia u žalovaného až přípisem z 25.6. 2008, tedy po uplynutí prekluzivní lhůty. V případě nároků ad 4) – ad 7) vznáší žalovaný též námitku jejich promlčení; počátek čtyřleté promlčecí lhůty k jejich uplatnění započal dne 25.11. 2010, k podání žaloby došlo až dne 28.11. 2014. Nárok však žalovaný nepovažuje ani za materiálně důvodný. Zejména dílčí nároky ad 4) – ad 6) nepovažuje za prokázané. Učiněné odborné a znalecké závěry o jejich výši považuje za zcela neprůkazné, vycházející nikoliv z evidovaných dokladů a záznamů žalobce, ale z hypotetického stavu. Uplatnění nároku ad 8) (ušlý zisk), pak brání limitace

náhrady škody (§ 379 obch. zák.), provedená v čl. 2.1. VOP zcela v souladu se závěry rozhodovací praxe (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 32 Odo 235/2006 z 23.4. 2007).

7. Soud prvního stupně po provedeném – poměrně rozsáhlém - dokazování (důkazními prostředky dle ust. § 127 odst. 2 o.s.ř., § 127a o.s.ř. a § 129 o.s.ř.) předně uzavřel, že „Souhrnem smluvních dohod“ z 11.1. 2008 účastníci mezi sebou uzavřeli platnou smlouvu o dílo (§ 536 a násl. obch. zák.), kde části jejího obsahu určili odkazem na VOP vycházející z tzv. Červené knihy FIDIC. Nepřítahal předně obraně žalovaného stran nedostatku aktivní věcné legitimace žalobce ve vedeném řízení. Jeho právo na dodatečnou platbu nebylo ve smyslu ust. § 513 obč. zák. dříve vyčerpáno předstížným právem vedoucího dodavatelského konsorcia, společností STRABAG a.s., když ten svými přípisy z 7.4. 2010 a 28.11. 2011 nárok pouze „Oznámil“ správci stavby dle čl. 20.1. VOP, avšak právně neuplatnil. Za důvodný neshledal ani poukaz žalovaného na marně propadlou lhůtu k uplatnění nároku na dodatečnou platbu, obsaženou v čl. 20.1. VOP. Opačný přístup by dle soudu prvního stupně ve svém důsledku znamenal odepření soudní ochrany. Nároky byly soudem prvního stupně posouzeny jako nároky na náhradu škody dle ust. § 374 a násl. obch. zák. V případě dílčích nároků ad 4) – 6) brání jejich přiznání námitka promlčení (§ 388 odst. 1 obch. zák.), důvodně vznesená žalovaným. Běh čtyřleté subjektivní promlčecí doby (§ 398 obch. zák.) u těchto nároků započal dne 25.11. 2010, žaloba byla žalobcem u soudu podána až 28.11. 2014, tedy opožděně. Ani v opačném případě by však dílčí nároky v uvedeném rozsahu nebyly důvodné, když z výsledku provedeného dokazování dle ust. § 127 odst. 2 o.s.ř. (revizní znalecké posudky č. 28/2019 z 12.7. 2019 a č. 27/2020 z 14.4. 2020, vypracované Vysokým učením technickým v Brně – Fakultou stavební) je zřejmé, že metoda matematického modelování užitá žalobcem k jejich vyčíslení není průkazná. Jinak byly soudem prvního stupně posouzeny dílčí nároky ad 1) – ad 3). Pokladem pro jejich objektivizaci byly totiž skutečné doklady, odpovídající titul (prodlení žalovaného s předávkami staveniště u čtyř stavebních objektů) bylo v řízení – v rozsahu tvrzeném podanou žalobou – bezpečně prokázáno. Výši výše uvedených (dokladovaných) dílčích nároků včetně 5% zisku z nákladů dle VOP vzal soud prvního stupně za prokázanou vedeným dokazováním dle ust. § 127 odst. 2 o.s.ř. Celková výše této skupiny dodatečných nákladů žalovaného včetně DPH činí částku 911 664,58 Kč. S ohledem na výše uvedené skutečnosti tedy podané žalobě na zaplacení částky 911 664,58 Kč (reprezentující dílčí nároky ad 1) a ad 3) s příslušenstvím vyhověl. Co do zbývajících částí (o zaplacení částky 50 372 262,42 Kč s příslušenstvím), ji jako nedůvodnou zamítl. Výrok o náhradě nákladů řízení odpovídá zásadě částečného úspěchu ve věci (§ 142 odst. 2 o.s.ř.). Podle výsledku řízení (§ 148 odst. 1 o.s.ř.) bylo konečně rozhodnuto též o náhradě nákladů státu, představující vyplacené znalečné na rámec složených záloh.
8. Žalobce podal včasné odvolání proti výrokům II. – V. rozsudku z 23.11. 2020. Odvolacímu soudu navrhl jeho zrušení a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Podáním z 28.12. 2020 pak vzal odvolání směřující do meritorního výroku II. rozsudku zpět a navrhl (v rozsahu učiněného zpětvzetí) zastavení odvolacího řízení. V případě trvajících odvolání proti výroku III. rozsudku byla navržena změna. Odvolatel zde poukazuje na to, že náklady na zastupování advokátem nebyly žalovaným vynaloženy účelně. V případě žalovaného se jedná o státní příspěvkovou organizaci vybavenou interními právníky, kteří žalovaného běžně ve sporné agendě před soudem zastupují. Odkazuje v této souvislosti i na závěry soudní praxe (rozhodnutí Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 2929/2007 z 9.10. 2008, rozhodnutí Ústavního soudu, sp. zn. IV. ÚS 1087/2009 z 24.11. 2009 nebo rozhodnutí Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 3202/2017 z 29.3. 2018).
9. Žalovaný se k odvolání žalobce písemně nevyjádřil.
10. Žalovaný podal včasné odvolání proti výroku I. (a závislým výrokům III. – V.) rozsudku z 23.11. 2020. Odvolacímu soudu navrhl jeho změnu tak, že žaloba bude v celém rozsahu zamítnuta. Soudu prvního stupně je vytýkán hlavně nesprávně zjištěný skutkový stav a z toho plynoucí nesprávné právní posouzení věci. Akcentuje výraznou autonomní povahu a samoregulační charakter použitých VOP, vytvořených podle tzv. „Červené knihy FIDIC“. Výši,

povahu a způsob uplatnění kompenzačních nároků zhotovitele (claimů) je proto třeba posuzovat jako nárok smluvní, řídící se čl. 2.5., 3.5. a 20.1. VOP. Právní posouzení uplatněného nároku soudem prvního stupně jako nároku na náhradu škody (§ 373 a násl. obch. zák.) tedy považuje za nesprávné, pro žalovaného překvapivé a učiněné bez odpovídajícího procesního poučení dle ust. § 118a o.s.ř. Zdůrazňuje v této souvislosti též prekluzi žalobou uplatněného nároku z důvodu marného uplynutí lhůty pro uplatnění claimu dle čl. 20.1. VOP. K dílčímu nároku ad 8) poukazuje i na limitaci nároku na náhradu škodu, obsaženou v čl. 1.1.4.3 a čl. 1.2. VOP.

11. Žalobce v podaném vyjádření k odvolání žalovaného navrhl potvrzení vyhovujícího výroku II. rozsudku soudu prvního stupně jako věcně správného. Platnou dohodu o prekluzi práva v čl. 20.1. VOP vylučuje kogentní ust. § 583 obč. zák. Pokud jde o právní kvalifikaci žalobou vylíčeného skutku, vylučuje překvapivost vydaného rozsudku pro žalovaného. Skutek nebyl v průběhu řízení měněn, jak žalobce, tak i soud prvního stupně ho právně posoudili jako nároky plynoucí z čl. 2.1. VOP.
12. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací po provedeném jednání přezkoumal podle § 212 o.s.ř. a § 212a o.s.ř. ve znění účinném od 1.1. 2014 napadený rozsudek. Po tomto přezkoumání dospěl k následujícím závěrům a zjištěním:
13. Předně je třeba uvést, že Městský soud v Praze zjistil skutkový stav úplně a přesně, v rozsahu dostatečném pro učinění správného právního závěru. Závěr o skutkovém stavu věci, na který odvolací soud pro stručnost pouze odkazuje, nedoznal změn ani v řízení odvolacím, a to ani po opakování dokazování smlouvou o sdružení uzavřenou mezi členy dodavatelského konsorcia dne 17.10. 2007, souhrnem smluvních dohod uzavřeným mezi vybraným uchazečem a žalovaným dne 11.1. 2008, Všeobecnými a Zvláštními obchodními podmínkami staveb pozemních komunikací schválenými MDS-OPK č.j. 475/02-120-RS/1 ze dne 22.10. 2002 s účinností od 1.11. 2002, přípisem žalobce žalovanému z 18.11. 2014, přípisy vedoucího dodavatelského konsorcia žalovanému z 25.6. 2008 a z 7.4. 2010 a revizními znaleckými posudky (§ 127 odst. 2 o.s.ř.) č. 28/2019 z 12.7. 2019 a č. 27/2020 z 14.4. 2020, vypracovanými Vysokým učením technickým v Brně – Fakultou stavební.
14. Kromě správně a dostatečně zjištěného skutkového stavu se odvolací soud ztotožňuje rovněž s právním posouzením věci soudem prvního stupně, které považuje za správné a v zásadě i za výstižné.
15. Ještě před meritorním právním posouzením odvolací soud uvádí, že s ohledem na částečný dispoziční úkon žalobce z 28.12. 2010 postupoval vrchní soud dle ust. § 207 odst. 2 o.s.ř. a odvolací řízení směřující proti zamítavému výroku II. rozsudku soudu prvního stupně (reprezentující uplatněné dílčí nároky ad 4) – ad 6) a ad 8) zastavil. O nabytí jeho právní moci pak platí ust. § 222 odst. 1 o.s.ř.
16. V případě právního posouzení věci ve zbývající části nároku otevřeného pro odvolací přezkum, se odvolací soud může bezpochyby se soudem prvního stupně ztotožnit v tom, že na základě otevřeného řízení oznámeného dne 3.9. 2007 pod ev. č. 60009462, došlo ze strany žalovaného k zadání nadlimitní veřejné zakázky na stavební práce: „I/38 Kolín obchvat“ sdružení dodavatelů, blíže specifikovanému ve smlouvě o sdružení z 17.10. 2007, změněné dodatkem č. 1 z 1.10. 2009 (§ 829 a násl. obč. zák.); vše se odehrávalo v režimu a za účinnosti zák. č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů. Nabídková cena činila bez DPH částku 1 904 601 581,14 Kč. Pokud jde o obsah vzájemných práv a povinností, úprava smlouvy o dílo, obsažená v ust. § 536 a násl. obch. zák., je dispozitivní. Za zcela odpovídající ust. § 273 odst. 1 obch. zák., lze proto považovat skutečnost, dle které smluvní strany v listině z 11.1. 2008 nazvané „Souhrn smluvních dohod“ odkázali v úpravě části vzájemných práv a povinností mj. na Všeobecné a Zvláštní obchodní podmínky staveb pozemních komunikací („VOP“), koncipovaných podle Červené knihy FIDIC. Souhrn smluvních dohod (resp. uzavřená smlouva o dílo) z 11.1. 2008 byla později platně změněna (§ 516 obč. zák.) dodatkem č. 1 z 4.2. 2011, dodatkem č. 3 z 29.8. 2013 a dodatkem č. 4

z 29.8. 2013, dodatkem č. 5 z 6.12. 2013, dodatkem č. 6 z 6.12. 2013, dodatkem č. 7 z 17.2. 2014 a dodatkem č. 8 z 17.2. 2014. Jejich předmětem byla zejména změnová řízení ohledně dohodnuté ceny díla; její výsledná výše bez DPH a valorizace naposledy činila částku 1 884 921 591,67 Kč.

17. Se soudem prvního stupně se odvolací soud rovněž ztotožňuje v tom, že k uplatnění posuzovaného nároku je žalobce (právní nástupce člena dodavatelského konsorcia – společnosti Metrostav a.s., IČ: 00014915) aktivně věcně legitimován. Právní úkony činěné vedoucím dodavatelského konsorcia – STRABAG a.s. – v době od 25.8. 2008 do 13.6. 2012 směrem k žalovanému (správci stavby) byly předně činěny nikoliv vlastním jménem, ale v zastoupení (§ 22 a násl. obč. zák.) ostatních členů sdružení (čl. III odst. 2 smlouvy o sdružení z 17.10. 2007). Jednalo se přitom o úkony dle čl. 2.1. a 20.1. VOP „Oznámení nároku“, které nelze s uplatněním práva předstihu solidárně oprávněného věřitele dle ust. § 513 obč. zák. vůbec ztotožňovat. V průběhu řízení nebylo přitom žalovaným ani tvrzeno, tím méně pak prokazováno, že by vedoucí konsorcia totožné nároky proti žalovanému též uplatnil podanou žalobou, či snad byly žalovaným mimosoudně uspokojeny. Lze tedy ve shodě se soudem prvního stupně uzavřít, že „Oznámením nároku“ správci stavby vedoucím dodavatelského konsorcia nezaniklo, resp. nebylo vyčerpáno právo žalobce později uplatněné podanou žalobou.
18. Inspirační zdroj VOP představovala v posuzovaném případě tzv. Červená kniha (The Red Book), vycházející z podmínek Britského svazu inženýrů (British Institution of Civil engineers), naposledy aktualizovaná v r. 1999 péčí komise pro přípravu smluvních podmínek (FIDIC Drafting Committee). Se žalovaným lze souhlasit v tom, že s ohledem na univerzalitu Červené knihy FIDIC předpokládající její praktické využití nejen v prostředí různých právních řádů, ale i různých právních systémů, obsahují VOP větší počet ustanovení, která regulují vzájemná práva a povinnosti účastníků podrobně a značně autonomně. Řídí-li se vztah účastníků (jako v posuzovaném případě) českým právem, je však vyloučena aplikační priorita těch ustanovení VOP, které jsou v rozporu nejen s nutně použitelnými předpisy veřejného práva, ale i s kogentními ustanoveními práva soukromého. V naposledy uvedeném případě by důsledkem uvedeného rozporu byla absolutní neplatnost kolizních částí VOP pro rozpor se zákonem (§ 39 obč. zák.).
19. S ohledem na argumentaci odvolatele lze takovou kolizi nalézt v ust. čl. 20.1. VOP. Dle něj v případě neoznámení nároku zhotovitele na dodatečnou platbu správci stavby ne později než do 28 dnů po tom, co se zhotovitel dozvěděl nebo mohl dozvědět o vzniku události nebo okolnosti, nebude mít zhotovitel nárok na dodatečnou platbu a objednatel bude zbaven veškeré odpovědnosti v souvislosti s nárokem. Odvolací soud k této problematice uvádí, že prekluze (neuplatnění) práva jako speciální důvod zániku závazku byla upravena v ust. § 583 obč. zák. Dle ust. § 1 odst. 2 obch. zák. byla úprava plně použitelná i na obchodněprávní vztah účastníků (§ 261 odst. 2 obch. zák.). Dle výslovného ust. § 583 obč. zák. bylo možné přihlídnout k zániku práva proto, že nebylo ve stanovené době uplatněno, pouze v případech stanovených zákonem. Publikující renomovaní autoři (Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník II. § 460 – 880. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, str. 1546, Eliáš, K. a kol. Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 2. svazek. Praha: Linde Praha, a.s., 2008, str. 1702 – 1704, Doc. JUDr. Josef Bejček, CSc. Zánik závazku prekluzí. Právní rádce 4/1994, str. 19 – 20) se jednoznačně shodují v tom, že ust. § 583 obč. zák. je kogentní a vylučující platné sjednání prekluze práva nad rámec zákona. Připustit by bylo možné toliko dohodu o vyloučení prekluze stanovenou v obchodněprávních vztazích dispozitivním ustanovením; pak by se aplikovaly namísto subsidiárně stanovených prekluzivních lhůt kogentní lhůty promlčecí. Lze tedy uzavřít, že pokud žalobce (resp. vedoucí dodavatelského konsorcia) žalovanému (správci stavby) neoznámil nárok na dodatečnou platbu v rozporu v čl. 20.1. VOP nejpozději do 23.2. 2008, není následkem smluveného neuplatnění práva zánik nároku uplatněného podanou žalobou.
20. Pokud jde o právní posouzení žalobou uplatněného nároku, prodlení žalovaného s předávkami staveníšť vybraných stavebních objektů oproti harmonogramu dle uzavřené smlouvy nelze

charakterizovat jinak, než jako porušení smluvní povinnosti. Existenci obecné smluvní odpovědnosti žalovaného za způsobenou škodu, předpokládanou pro takový případ v ust. § 373 obch. zák. nelze dle kogentního ust. § 386 odst. 1 obch. zák. předem platně vyloučit uzavřenou dohodou; za takové nepřístupné vyloučení odpovědnostního nároku žalobce by bylo dle názoru odvolacího soudu třeba považovat i jeho případnou „transformaci“ do podoby nároku smluvního. Pro posuzovaný případ rozhodné čl. 1.1.4.3, 2.1., 20.1. Všeobecných VOP a čl. 1.2. Zvláštních VOP je tedy třeba právně chápat nikoliv jako smluvní právo zhotovitele na dodatečnou platbu pro případ zpoždění žalovaného, ale jako jeho právo vzniklé z titulu odpovědnosti žalovaného dle ust. § 373 a násl. obch. zák. Příslušný zákonný představec zde představuje i ust. § 380 obch. zák. Výše a rozsah všech v úvahu přicházejících škodních nároků žalobce, byl však oproti zákonnému standardu dle ust. § 379 obch. zák. smluvně limitován. Uvedený přístup v obchodněprávních vztazích byl ostatně připouštěn i rozhodovací praxí (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 32 Odo 235/206 z 23.4. 2007). Pokud tedy soud prvního stupně žalobou vylíčený skutek posoudil jako nárok žalobce na náhradu škody (§ 373 a násl. obch. zák.) se zřetelem na smluvní limitaci obsaženou ve výše uvedených člancích VOP, nemohl být vydaný rozsudek pro žalovaného nikterak překvapivý. Procesní poučení dle ust. § 118a odst. 2 o.s.ř. nebylo v takovém případě vůbec potřebné. Právní posouzení základu uplatněného nároku soudem prvního stupně pokládá odvolací soud za správné.

21. Právní titul pro náhradu škody (resp. vzniklých nákladů + přiměřeného zisku) pro žalobce dle čl. 2.1. VOP představuje opožděné předání staveniště žalovaným objednatelem. Jeho rozsah v případě SO 202, 204, 205 a 215 v podobě tvrzené v podané žalobě, nebyl v průběhu řízení činěn žalovaným sporný (§ 120 odst. 3 o.s.ř.). Je bezpečně prokázán i dokazováním dle ust. § 129 o.s.ř. Důvodem byl záchranný archeologický výzkum prováděný Archeologickým ústavem Akademie věd ČR, Praha, v.v.i., odkrývající v dané lokalitě nálezy početných objektů z mladší doby kamenné i kosterních hrobů ze starší doby bronzové. Kompletně byl průzkum ukončen v listopadu r. 2008.
22. Dílčí nároky žalobce dle ad 1) – ad 3) lze pod odškodňované „Náklady“, resp. účelně vynaložené výdaje dle čl. 1.1.4.3. VOP bezpečně podřadit. K pojmu účelnosti vynaložených výdajů je možné odkázat i na recentní závěry soudní praxe (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 23 Cdo 2362/2014 z 12.7. 2016). Přiměřený zisk představuje dle čl. 1.2. Zvláštních VOP 5% těchto nákladů. Výše uplatněných a řádně dokladovaných dílčích nároků ad 1) – ad 3) byla posuzována znalecky. Závěry obsažené na str. 56 – 58 revizního znaleckého posudku (§ 127 odst. 2 o.s.ř.) č. 28/2019 z 12.7. 2019, vypracovaného Vysokým učením technickým v Brně – Fakultou stavební, nebyly ostatními předloženými důkazy nijak zpochybněny. Naopak, s provedeným dokazováním dle ust. § 129 o.s.ř. zcela rezonují. Účinné znalecké závěry v případě dílčích nároků ad 1) – ad 3) + přiměřený zisk 5% dle čl. 1.2. Zvláštních VOP lze přehledně vystihnout takto:

Název položky	Doba vzniku nákladu	Hodnota dokladovaného nákladu bez DPH v Kč.	Zisk (5%) v Kč	Celkem včetně DPH v Kč
Náklady na bankovní záruku za provedení díla	23.5. 2012 – 29.7. 2013	422 583,48	21 129,17	443 712,65
Náklady na pojištění	14.9. 2010 – 20.12. 2012	293 754,50	14 687,73	308 442,23
Náklady na dočasná zařízení	5.10. 2011 – 7.6. 2013	151 914	7 595,70	159 509,70
Celkem		868 251,98	43 412,60	911 664,58

23. S ohledem na dobu vzniku nákladu žalobce a datum podání žaloby 28.11. 2014, nelze uvažovat ani u jednoho z nich o jeho promlčení ve čtyřleté subjektivní promlčecí lhůtě (§ 398 obch. zák.). Pro

účely příslušenství pohledávky (§ 369 odst. 1 obch. zák.) lze pak za odpovídající výzvu k plnění (§ 340 odst. 2 obch. zák.) považovat přípis žalobce žalovanému z 18.11. 2014.

24. K odvolání žalobce proti výroku III. rozsudku z 23.11. 2020 (o nákladech řízení) se sluší uvést, že problematikou účelnosti vynaložených nákladů koncentrovanou zejména na posouzení nezbytnosti právního zastoupení se v případě státu a subjektů od něj odvozených již v minulosti Ústavní soud opakovaně zabýval (nález Ústavního soudu, sp. zn. II. ÚS 3790/19 z 23.6. 2020, sp. zn. II. ÚS 1333/14 z 18.2. 2015, sp. zn. I. ÚS 3768/14 z 6.2. 2015 aj.) Při zachování zásady rovnosti účastníků řízení (§ 18 odst. 1 o.s.ř., resp. čl. 96 odst. 1 Ústavy ČR) je však třeba stejnou optikou nahlížet a posuzovat i účelnost nezbytnosti právního zastoupení podnikatelských subjektů, zejména obchodních korporací disponujících rozsáhlým interním právním servisem. Závěry vyslovené rozhodovací praxí k uvedené problematice nezbytnosti právního zastoupení lze zobecnit tak, že o jeho účelnosti lze uvažovat v případě řešení problematiky specializované, skutkově či právně obtížné, vyžadující zvláštní znalosti či vybočující z obvyklého předmětu činnosti účastníků. Odvolací soud je toto názoru, že kritérium „účelnosti“ zastoupení advokátem bylo v případě obou účastníků naplněno i v posuzovaném případě: jedná se o spor s předmětem řízení v rádech desítek mil. Kč, jehož skutková i právní obtížnost plyne z rozsahu vedeného dokazování. V jeho průběhu bylo předloženo a jako důkaz provedeno celkem šest znaleckým posudků dle ust. § 127a o.s.ř. a § 127 o.s.ř. či odborných expertiz.
25. Protože ani v nákladových výrocích rozsudku nebylo shledáno žádné pochybení, ve světle všech výše uvedených skutečností tedy odvolací soud rozsudek z 23.11. 2020 ve výrocích I., III. IV. a V. jako věcně správný potvrdil (§ 219 o.s.ř.).
26. O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 224 odst. 1 o.s.ř. a § 142 odst. 1 o.s.ř. V odvolacím řízení zcela úspěšnému žalobci vznikly náklady na zastupování advokátem ve výši 29 717,60 Kč (§ 7 bod 6 a § 11 vyhl. č. 177/1996 Sb. za dva úkony právní služby po 11 980 Kč z tarifní hodnoty 911 664,58 Kč + 2 x režijní paušál po 300 Kč dle ust. § 13 odst. 3 cit vyhl. + 21% DPH z uvedených částek ve výši 5 157,60 Kč). Uvedené náklady řízení je žalobce povinen nahradit žalovanému v obecné lhůtě na účet jeho zástupce (§ 149 odst. 1 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí nelze podat odvolání.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení, při splnění podmínek uvedených v ustanovení § 236 – 239 o.s.ř., ve znění účinném od 30.9. 2017, Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím Městského soudu v Praze.

Praha 12. října 2021

JUDr. Michal Krenk, Ph.D. v. r.
předseda senátu